

Kommunstyrelseförvaltningen
Ronny Svensson
Tel: 0304-33 41 98
E-post: ronny.svensson@orust.se

Regeringskansliet

Yttrande över slutbetänkande av parlamentariska landsbygdskommittén, SOU 2017:1, för Sveriges landsbygder- en sammanhållen politik för arbete, hållbar tillväxt och välfärd

Regeringen tillsatte den 25 juni 2015 en parlamentarisk kommitté med uppdrag att lämna förslag till en sammanhållen politik för en hållbar utveckling av Sverige landsbygder. Orust kommun har fått kommitténs slutbetänkande på remiss.

Den parlamentariska kommittén har utgått från tre grundläggande perspektiv,

- Likvärdiga förutsättningar för medborgarna att arbeta, bo och leva i landsbygderna
- Öka landsbygdernas förmåga att ta till vara förutsättningarna för företagsamhet och sysselsättning på ett långsiktigt hållbart sätt
- Öka landsbygdernas möjligheter att bidra till en positiv utveckling av samhällsekonomin

Kommitténs förslag ska ge en livskraftig landsbygd med likvärdiga möjligheter. Därför läggs 75 generella och geografiska riktade förslag som samlat lägger grunden för en positiv utveckling. Områden som ska utvecklas är bland annat ett statligt helhetsperspektiv och ny organisation av politiken, likvärdiga förutsättningar att bo och leva i landsbygden. Andra områden är,

- Näringsliv och företagande
- Digital kommunikation och transportinfrastruktur
- Kompetensförsörjning
- Kommersiell service, välfärdstjänster och kultur

Som underlag finns ett förslag till yttrande från kommunstyrelseförvaltningen daterat 2017-03-13.

Bedömning

De 75 förslag för Sveriges landsbygder som den parlamentariska landsbygdskommittén lägger fram i sin utredning är positiva för utvecklingen och visar på att en samordnad satsning behövs. Det är också positivt att en enig kommitté står bakom förslagen. Det är viktigt att förslagen nu blir snabbt behandlade så att utvecklingen tar fart.

Utredningen anger att det finns olika landsbygder. I vår kommun stämmer detta då vi har västerhavet med skärgård, klippor, jordbruksbygd, insjöar och skog. Dessutom finns vi på pendlingsavstånd till större städer. Som kommun med en landsbygdsstruktur men också med närhet till större städer, och belägen i en av de mest expansiva FA-regionerna, så finns

Orust kommun

POSTADRESS
473 80 Henån

BESÖKSADRESS
Centrumhuset
Ävägen 2-6

TELEFON
0304-33 40 00

E-POST
kommun@orust.se
HEMSIDA
www.orust.se

BANKGIRO
645-8368
ORG. NR
212000-1314

landsbygdernas utmaningar likväl som att det finns möjligheter att dra nytta av det geografiska läget.

Några viktiga förutsättningar för en levande landsbygd anser vi vara,

- Infrastruktur och kommunikationer
- Fiberutbyggnaden görs så snart som möjligt och tillräckligt med pengar anslås till utbyggnaden. Även el och telenät är viktiga delar i infrastrukturen
- Bostadsbyggande och möjligheten att bygga till rimliga kostnader.
- Kortare tider för planprocesser och förenkling av tillstånd
- Statlig service gör sitt återinträde på landsbygderna, gärna på ett samordnat sätt, exempelvis att polisens närvaro skapar trygghet
- Företag, lokala producenter eller besöksnäringen ges förutsättningar att starta och växa, bland annat genom finansiering, regler för upphandling med mera.
- Regleringsbrev, statliga utredningar med mera ser till ett landsbygdsperspektiv.

Näringsliv och företagande

Utredningen använder uttrycket platsbunden utveckling. Inom den termen ryms flera branscher som har förutsättningar att växa. En sådan är den småskaliga livsmedelsproduktionen och gröna näringar där marknaden efterfrågar deras produkter. Det är viktigt att skapa bra och enkla förutsättningar för dessa micro-företag att bedriva sin verksamhet genom exempelvis enklare regelverk eller hjälp med företagsutveckling. Detsamma gäller för turistbranschen som skapar många företag och arbetstillfällen på landsbygderna. För att underlätta företagets kompetensförsörjning är infrastruktur och kommunikation viktiga delar, dels för att förenkla för pendlare arbetskraft och dels för att öka attraktiviteten för arbetskraft att bosätta sig.

I utredningen förslås extra stöd till innovationsgrupper. Det finns många spetsföretag och innovationsföretag på landsbygderna som behöver stöd. Men det finns också behov av att stödja företagandet rent generellt och stärka de grundläggande förutsättningarna för att företag ska kunna starta, utvecklas och leva på lång sikt. Organisationer som Almi och Vinnova är viktiga för företagsetableringar och företagsutveckling.

Ett område som inte berörs så mycket i utredningen är de marina näringarna. Havet har så många användningsområden som odlingar/livsmedel, utvinning av energi och rekreation. Utvecklingen går snabbt inom flera marina områden. Det gäller utvinning av energi till havs, fiskodling till havs och på land, odling och skörd av alger samt andra produkter ur havet. För många av dessa områden gäller att nuvarande lagstiftning inte är aktuell eller att den till och med saknas. Ett sätt att lösa detta kan vara att ge dispenser, ibland tidsbegränsade, under tiden som lagstiftningen kommer ikapp. Här kan forskning kopplas in för att följa upp dispensererna. Även utvinning av energi ur havet bör få en mer framträdande roll. Dessutom kan testområden både för marina livsmedel och energiutvinning skapas. Därmed kan svenska innovationsföretag testa i Sverige och inte behöva åka utomlands för att finna dessa områden.

De marina fördelarna kan dock försvinna om det inte sker en sanering av miljöfarliga skeppsvrak utmed våra kuster. Ett annat hot som finns för kustkommunerna och som berör miljö, friluftsliv och företagande är nedskräpningen av haven. Kommunerna bär här en

orimligt stor börda för ett globalt problem. För Bohusläns stränder som drabbas särskilt hårt är det viktigt att få till ett permanent stöd så att kommunerna lättare kan organisera sig tillsammans.

Digital kommunikation och transportinfrastruktur

Fiberutbyggnad är en avgörande fråga för landsbygdernas utbyggnad. Utredningen föreslår att hela landet ska ha tillgång till bredband på minst 100 Mbit/s senast 2025. Det är bra men denna fråga, liksom flera andra i utredningen kräver en större snabbhet i genomförandet. För att vara konkurrenskraftig måste utbyggnaden ske så snart som möjligt samt att tillräckligt med pengar skjuts till så att alla fastigheter med bostads- eller verksamhetshus på landsbygderna ska kunna vara anslutna till fiber. Detta till en rimlig kostnad och ett krav på att kvalitetsnivån på anslutningarna är hög. Orust har många fritidsfastigheter som också måste kunna räknas in när utbyggnadsplaner görs.

En fråga som bör tas upp till behandling är organisation och ägande av näten. Det är inte troligt att det finns någon marknad som tar hand om frågan i glesbygd. Ett sätt för en tillgång till fiberinfrastruktur på lika villkor för alla marknadsaktörer är att samhället äger den och det följer samma logik som exempelvis vägnätet.

En avgörande faktor för levande landsbygder är fungerande transporter och kommunikationer. Som ö-kommun behövs kommunikationerna för att behålla en levande skärgård och med vårt läge till större centra måste möjligheten att pendla fungera. Det händer alltför ofta att dåliga vägar gör att kommunikationer och transporter störs när det exempelvis är oväder. Dessutom är inte vägkapaciteten tillräckligt bra vilket medför att det tar onödigt lång tid att nå sin destination.

Utredningen föreslår att reseavdraget ändras. För en pendlarkommun som Orust med över 3 000 utpendlare och över 1 000 inpendlare får det inte bli konsekvenser som gör att människor flyttar eller att våra företag får svårt att rekrytera personal på grund av reseavdragets konstruktion.

Kompetensförsörjning

En framgångsfaktor är utbildning. Regleringsbrevet för högskolor behöver göras tydligt så att möjligheten finns för högre utbildning på landsbygden.

Regionala kompetensplattformar utgör grunden för att kommunerna ska kunna bygga upp kommunala lärcentra. Samarbete krävs då mellan kommunerna och stimulansmedel är en förutsättning för att kommunövergripande lösningar skall kunna genomföras med syfte att medborgarna ska kunna genomföra utbildningar lokalt. Lärcentrum är ett nav på Orust och det är viktigt med resurser för att kunna driva lärcentrum. Boende på landsbygderna ges genom ett lärcentrum möjlighet att delta i högre studier på distans men ingår ändå i en grupp som studerar tillsammans. Dessutom kan lärcentrum nyttjas av exempelvis företag för kompetensutveckling. Tid och miljö sparas med kompetensutveckling på hemmaplan.

Integrationen underlättas också om det finns möjligheter att studera, samtidigt som fler kan få behörighet, kunna arbeta inom exempelvis de bristyrken som finns både inom offentlig och

privat sektor. Detta gynnar såväl arbetsgivare liksom den enskilde som kan få en försörjning och tillfredsställelsen av att vara en del av samhället.

Det kan även finnas en positiv platsbundenhet i utbildningsfrågorna. Möjligheten borde finnas att förlägga utbildning och forskning inom exempelvis marina ämnen till kustnära kommuner utanför universitets- och högskoleorter.

Samhällsplanering och bostadsbyggande

Förslaget att ge Boverket i uppdrag att utarbeta en vägledning för landsbygdernas värden och utvecklingsmöjligheter inom ramen för den kommunala översiktsplaneringen är ett utmärkt förslag. Lämpligen samordnas planeringen med motsvarande intressen inom exempelvis mellankommunal kustzonsplanering och arbetet med havsplanen. Landsbygdernas utvecklingsmöjligheter för en god samhällsplanering skulle också gynnas genom vägledning/åtgärder som stöder en handlingsplan för en klimatanpassning.

Att regeringen tar initiativ till att begränsa och precisera riksintressenas areal med syfte att underlätta landsbygdernas utveckling är en bra målsättning. Avvägningen mellan riksintressen och andra allmänna intressen bör ske inom ramen för det kommunala plansystemet. Landsbygdernas utvecklingsmöjligheter gynnas genom ett statligt stöd för miljö/energi/klimatinvesteringar som även tar hänsyn till potentialen att utveckla havsområden.

Utredningen föreslår en översyn av vatten- och avloppslagstiftningen i syfte att underlätta bostadsbyggandet och åtgärdandet av icke godkända avlopp i landsbygderna. En ökad samordning av lagstiftningen (miljöbalken, anläggningslagen och vattentjänstlagen) anser vi vara önskvärd. Åtgärderna kan dock inte få karaktären att det missgynnar inriktningen av åtgärdsinsatserna för lokala åtgärder och miljömål inom ramen för vattenmyndigheternas åtgärdsprogram och EU-direktiv. Åtgärderna ska utformas för att uppnå eller bibehålla god status och uppfylla miljö kvalitetsnormerna för vatten i respektive vattendistrikt. Det nya åtgärdsprogrammet omfattar perioden från 2016-2021. För att uppnå en förbättrad vattenstatus förutses att kommunerna aktivt skall öka åtgärdstakten för förbättring av bristfälliga enskilda avlopp.

Vi stöder även förslagen att korta ner tiderna i planprocesser och införande av landsbygdslån till bostäder.

Kommersiell service, välfärdstjänster och kultur

Vi delar kommitténs uppfattning att statens närvaro på landsbygden är av största betydelse för utvecklingen av den kommersiella servicen och andra välfärdstjänster. Statens närvaro i form av försäkringskassa, post, polis med flera är byggstenar för levande landsbygder. Tyvärr har flera av dessa lagt ner och försvunnit och det är nog bara Systembolaget som gått mot trenden.

I nyligen presenterade undersökningar visar att trygghet blir allt viktigare för människor. Förslaget om maxtid för polisinsatser och närvaro i varje kommun är därför ett mycket bra förslag.

Utredningens förslag om ett statligt servicekontor i varje FA-region är ett steg i rätt riktning men än mer optimalt är ett servicekontor i varje kommun. Grundläggande kommersiell och

offentlig service är avgörande för människors möjlighet att bo och verka på landsbygden. Det borde vara möjligt för staten att i samråd med varje kommun få till stånd ett servicekontor med många funktioner. Ett servicekontor i varje kommun undanröjer dessutom utredningens förslag om att utreda en servicegaranti för små och medelstora företag.

Den digitala utbyggnaden med elektroniska tjänster är bra men den fysiska närvaron där möjligheten att få träffa en handläggare, bygger ett mer tillgängligt och bemötande samhälle. Dessutom kan flera verksamheter finnas i ett servicecenter som exempelvis kontor som kan nyttjas av småföretag eller för arbetspendlare. Det kan även vara möjligt att här härbärgera forskning och inkubatorföretag. Kompetens samlas, utbyts och utveckling sker samtidigt som miljö sparas genom att resandet minskar.

Förslaget att göra kulturen tillgänglig i hela landet är bra. Kultur- och idrottsliv spelar en stor roll i att bygga ett levande samhälle och locka inflyttare. Dessutom är bredbandsutbyggnaden av vikt för att kunna ”ta hem” evenemang som exempelvis konserter och teaterpjäser. Vi delar utredningens uppfattning att regeringen tar initiativ som ökar kommunernas förmåga att rekrytera. Dessutom bör reglerna ses över så att kommuner lättare kan samverka över gränserna och att personalutbyte mellan kommuner kan förenklas och utvidgas.

Styrning och samordning

Kommittén anser att regeringens förmåga att kunna styra myndigheterna mot samordning blir helt avgörande för kommunernas landsbygdsutveckling. Vi delar kommitténs uppfattning att styrning och organisation av landsbygdspolitiken utgör kärnfrågan för kommunernas framtida utveckling. Förslagen om samordning är bra. Det behövs en samordning så som de föreslagna landsbygdsdelegationerna ska arbeta. Dock måste delegationerna få tydliga målsättningar för att det ska bli ett skarpt förslag.

Civilsamhället

Utredningens förslag om att stärka civilsamhället tillstyrks. Exempelvis är det viktigt för demokratin och samhället att engagera ungdomarna i utvecklingsarbetet och att skapa förutsättningar och arenor som attraherar ungdomar till ett ökat engagemang. Dessutom är förslaget att Jordbruksverket ska ansvara för ett nätverk mellan landsbygdsutvecklare bra.

Konsekvenser av kommitténs förslag

Vi delar även uppfattningen att ett sammanhållet Sverige är en samhällsekonomisk vinst. Samtidigt välkomnar vi att kommittén ägnar ett avsnitt om öar utan landförbindelse och att dessa också måste få ta del av utvecklingen.

Avslutning

Sammanfattningsvis vill vi påpeka att kommitténs arbete ger ett mycket bra underlag till att jämma ut skillnaderna mellan land och stad. Utredningen är omfattande, välformulerad och genomtänkt och visar vägen för en långsiktig och hållbar utveckling av landsbygderna. Vi vill också slutligen understryka kommitténs synpunkt att även om det initialt kostar så måste landsbygderna få utvecklas och att det över tid ger hela landet fördelar.

Datum
2017-03-13

Diarienummer
KS/2017:426 6(2)

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar

att avlämna yttrande i enlighet med tjänsteskrivelse 2017-03-13

Beslutsexpediering

Regeringskansliet

ORUST KOMMUN

Kommunstyrelseförvaltningen

Jan Eriksson

Kommunchef

Ronny Svensson

Kommunutvecklare